

Ulla Thorslund, längst till vänster, föreläste på Åland om unga förövare av sexualbrott. Till höger om henne fältarna Annika Humell och Emma Segersvärd, och längst till höger Tanja Rönnberg från Rädda Barnen.

FOTO: SUSANNA SKOGBERG

”Minderåriga som begår sexualbrott behöver också hjälp”

Unga som begår sexuella övergrepp: det är den svenska psykologen Ulla Thorslunds expertområde. Hon besökte nyligen Åland för att föreläsa för personal som arbetar med barn, från barnomsorgen till lyceet.

– 30 procent av alla sexuella övergrepp begås av förövare som är under 18 år. Man måste se till att de inte blir vuxna förövare, säger hon.

Nya Åland träffar Ulla Thorslund tillsammans med **Tanja Rönnberg** från Rädda Barnen på Åland och fältarna **Annika Humell** och **Emma Segersvärd**.

Som klinisk psykolog har Ulla Thorslund arbetat med att utreda sexuella övergrepp som begåtts av unga förövare.

–30 procent av alla sexuella övergrepp begås av förövare som är under 18 år. Man måste se till att de inte blir vuxna förövare. Återfallsrisken är låg, men de som återfaller, de gör det igen och igen, säger hon.

De minderåriga förövarna behöver också hjälp.

–Det talas mer om de utsatta än de som utsätter, konstaterar Emma Segersvärd.

–Vad ska till exempel en skola göra om en elev visar sig vara en förövare? Vad händer med de som döms, hur får de hjälp?

Tanja Rönnberg påminner om att alla barn har rätt till stöd, också de som gör fel.

Vanliga barn och ungdomar

Det är svårt att ”känna igen” en förövare.

–Ofta är de vanliga barn och ungdomar, med vuxna i sin när-

› VÅLD I KÄRLEKSRELATIONER BLAND UNGA, FAKTA

- Nästan 60 procent av ungdomar i åldern 15–19 år har varit utsatta för någon form av fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld av en partner i den egna kärleksrelationen.
- Våld av sexuell karaktär och psykiskt våld via sociala medier är vardag i många ungas kärleksrelationer.
- Flickor rapporterar en högre andel upprepade utsatthet av våld i relationen.
- Pojkar rapporterar också våld i relationer, fast men då handlar det mer om enstaka tillfällen.

SKÄL ATT UPPMÄRKSAMMA SEXUELLA ÖVERGREPP BLAND BARN OCH UNGA

- 30 procent av alla sexuella övergrepp begås av unga.
- Konsekvenser för offren: psykisk ohälsa, trauma/PTSD, sexualiserat beteende, sexuellt självskadebeteende, framtida förövare. Lidandet lika omfattande oavsett förövarens ålder.
- Sexuella övergrepp på nätet är minst lika allvarliga som i verkliga livet – i vissa fall värre.
- **Källa:** Ulla Thorslund, legitimerad psykolog, föreläsare och expert på unga sexualförövare
- Ulla Thorslund föreläste på Åland på inbjudan av Rädda Barnen och Ålands landskapsregering tillsammans med Fältarna.
- En rapport från Rädda Barnens Prata om porr-projekt finns att läsa på Rädda Barnens hemsida.
- Ulla Thorslunds föreläsning om unga sexuella förövare ska även den inom kort läggas ut på hemsidan.

het, säger Ulla Thorslund.

Hennes erfarenhet är att många unga förövaras reaktion är att säga att de inte har gjort något.

–I ”metoo” var det många som vittnade om att de blivit utsatta, men ingen som steg fram och sa ”jag har utsatt någon annan”, säger hon.

Många tror att de som begår sexuella övergrepp gör det för att de själva blivit utsatta. Men ett sådant tydligt samband finns inte, enligt Ulla Thorslund.

–Färre än en tredjedel har själva blivit utsatta.

Däremot finns det andra riskfaktorer: funktionsnedsättning,

svårigheter med det sociala spelet, aggressivitet och ett behov att utöva makt.

Betydligt vanligare är det att offer för sexuella övergrepp faller in i ett sexuellt självskadebeteende, till exempel genom att sälja sex. Också här är neuropsykiatriska funktionshinder en riskfaktor.

–Förövare kan se dem som ”safe targets” och de är svårare att att förhöra dem, säger Ulla Thorslund.

Förminska inte

Ett annat mönster som hon ser i Sverige är att när en skolelev för-

gripit sig på en annan så är det ofta offret som hamnar att byta skola.

–Det blir som en dubbel bestraffning av offren. Och tjejer som vittnar emot en högstakusille blir ofta nedtystade, säger Ulla Thorslund.

För vuxna gäller det att reagera på rätt sätt när ungdomar berättar att de blivit utsatta för övergrepp, till exempel när flickor trakasseras av jämnåriga pojkar.

–Sluta säga saker i stil med ”det är så där när man är ung”. Säg att det inte är ok, säger fältaren **Annika Humell**.

–Om en flicka säger ”han jagar mig”, försök inte att förneka det genom att säga saker i stil med ”kärlek börjar med bråk”. Förminska inte övergreppen, säger Ulla Thorslund.

Och ”Men vi har ju har pratat om det här” är fel sak att säga till ett barn eller en ung människa som har fått se nakenbilder av sig själv spridas på nätet.

Kontroll via telefonen

Fältarna och Ulla Thorslund lyfter också fram hur hård kontroll barn och ungdomar kan utöva över varandra via telefonerna, bland annat genom spårningsappar. I parrelationer kan den ena parten börja kontrollera den andra och styra över vilka hen får umgås med.

–Det kan uppfattas som kärlek, som att man bryr sig om. Det funkar tills det blir bråk, säger Tanja Rönnberg.

–Det är väldigt normaliserat, inget konstigt för dem för de är uppvuxna med det, säger Emma Segersvärd.

En lärdom som fältaren Annika Humell tar med sig är att de utsatta ständigt är förföljda.

–Skolan, fritiden, nätet: är man utsatt så är man det överallt, det går inte att avgränsa.

Ställ frågan

I Prata om porr-projektet märkte Fältarna och Rädda Barnen att ungdomar ogärna berättar om övergrepp direkt. De kan höra av sig till efter en föreläsning efteråt, individuellt.

–De lyssnar, men responsen kan komma först senare, säger Tanja Rönnberg.

Som vuxen behöver man vara ihärdig, fråga flera gånger, och formulera sig rätt.

–Var inte konfrontativ, och moralisera inte, säger Ulla Thorslund.

På Åland kan ungdomar som mår dåligt vända sig till skolhälsovården eller BUP. Men det borde kanske finnas något där emellan.

–Ungdomar säger att det är svårt för dem att bestämma: ”Vem behöver jag tala med? Hur dåligt mår jag? Behöver jag ens hjälp?”, säger Tanja Rönnberg.

Totalt 110 personer, varav flera rektorer, hörde Ulla Thorslund föreläsa. ”En superbra siffra” enligt Tanja Rönnberg.

–Skolor behöver jobba tydligt med värdegrund för att förebygga kränkningar. Det är som med brandövningar: man sitter inte och väntar på att det ska börja brinna, säger Ulla Thorslund.

TEXT: SUSANNA SKOGBERG
susanna.skogberg@nyan.ax
tfn 528 467